

Norrøn kapping um Tinganes

Umskurður dómaranna

Í februar mánaða 1969 bjóðaðu Tórshavnar býráð og Føroya Landsstýri í samarbeiði við Danske Arkitekters Landsforbund til almenna norðurlenska kapping um varðveitingar- og endurreisingarætlan fyrri Tinganesi Kappingin miðaði ímóti eini ætlan, sum greiddi endurreisiningina í víðari merking og sambandi

Í innbjóðingini varð hildið fram, at Býráðið og Landsstýrið hava hugsað ser, at gamli býarparturin í framtíðini skuldi verða miðdepil fyrri umstíngina har, umframt lógting og landsstýri, kundu vera summir mentunar-stovnar, sethús og skrivstovur hjá handilsvirkjum, peningastovnum o. s. fr.

Eisini varð ynskt uppskot til ferðsluskipan í gamla býarpartinum.

Hugsað varð um eina skípán við gongubreytum og parkering fyrri umleið 50 bílum.

Til ásetta tíð vóru innkomin 47 uppskot, av teimum vóru tó bara 46 innsendt rettstundis.

Í dómsnevndini sátu:

Kristian Djurhuus, lögmaður
Peter F. Christensen, býráðsformaður
Sverri Dahl, forenfróðingur
William Heinesen, rithøvundur
Poul L. Guttesen, býarverkfróðingur
Mikkjal Helmsdal, landsverkfróðingur
Palle Dyreborg, arkitekt
Arne Gaardmand, arkitekt
Peter Helland-Hansen, arkitekt
Bent Røigind, arkitekt.

Høvuðsviðmerkingar

Tinganeskappingin setur í viss-um fómur slik serkrøv, at hon má sigast vera ógviliga tørfør og tvørlig.

Talan er her um lendi, sum við søguliga uppruna sínum, vøkstri og dámi, við sínum serliga landslagi og anda, krevur at uppskot til varðveiting, nýbygging og heildarskipan mega verða grundað á sjónarmið, ið onga tíð áður hava komið fyrri, hvørki í kapping ella veruleika.

Við hesum í huga heldur dómsnevndin, at úrslitið av hesi kapping er framúr gott. Bara tað, at innkomin eru 47 uppskot, er merkisvert. Harafturat heldur dómsnevndin, at nóg av hesum uppskotum hava greitt fyrisetu spurningar á kvalifiseraðan hátt. Og eingin ivi er um, at tað uppskot, ið dómsnevndin var fullsamt um at geva 1. heiðursløn, er ein loysn, sum er framúrskarandi, og sum kann verða vakurt og realistiskt grundarlag fyrri komandi ára arbeiði við býarskipan og byggiætlanum á hesum lendi.

Í innganginum varð sagt, at endamálið var at fáa til vega varðveitingar- og endurreisingarætlan fyrri Tinganes. Dómsnevndin heldur tað vera eina høvuðstreyst, at bæði hesi endamálin verða viðgjørd í uppskot-

inum. Ivaldest eiga stóru partar av húsunum og serliga dāmurlandsins at verða varðveittir. Men gamli býarparturin má ikki enda sum rein fornleivd, har alt bert er søga. Her eigur eisini — so frægt óki er til tess — at skapa líkindi fyrri nútíðar tilveru.

Hjá dómsnevndini hevur hetta verið grundarlagið fyrri avgerð hennara. Men samanfatað hevur dómsnevndin lagt serligan dent á hesi tvey sjónarmið:

1) Nevndin hevur lagt dent á, at tann bygging, sum her verður tilmæld er soleiðis skikkad, at hon lagar seg uttan at knasa heildina og uttan at volda



at varðveitt hús koma at standa einsamøll.

Serliga hesum viðvíkjandi hevur kanningin verði sera tørfør, og tí hevur verið neyðugt at vísa nógvum uppskotum burtur, tí at menn ikki hava nóg gjølla haft í huga serligu víðurskifti og stødd á hesum óki (o. u. 150x350 m).

Summi hava skotið upp húsa bygging, sum dómsnevndin ikki heldur er hóskað og sum hon heldur spilla júst tey virði, ið eru verd at varðveita.

Hesir hava skotið upp nýbygging, sum hvørki í stødd, tilfari ella útsjónð samsvara tí áðurnevnda aðalsjónarmiði.

2) Annað høvuðssjónarmið dómsnevndarinnar hevur verið ein meting av samferðslu-viðurskiftinum. Avgerðin hjá nevndini var sera ring at taka, tí at ferðslusambandið millum Tinganes og hinar partarnar av Havnini enn ikki liggja heilt greitt. Men nevndin er tó hóast hetta, samfórd um, at Tinganes er so litið, at tað ikki tolir heilt sörar vegabyggingar. Nevndin hevur tí ikki hildið tað rætt at fremja uppskot, ið sum aðal-treyst bera í ser «stunnlar» annað hvørt gjøgnum Tinganes ella undir Vaglinum.

Soleiðis hevur nevndin heldur ikki dámt umskipan av gøtum, sum bæði viðvíkjandi stødd og á annan hátt koma at nerva landslagið.

20 uppskot hava viðgjørt spurningin um ferðslusamband millum Tinganes og hin partin av Havnini.

Hesi týðningarmiklu mál vóru ikki beinleiðis við í kappingartreytum, men nevndin hevur hildið tað hava virði, at so nógvi luttakarar bæði hava umhugsad hesi mál og eisini hava sett fram uppskot um, hvussu ið tey kunna verða loyst í framtíðini.

Nevndin hevur ikki hildið seg kunna gera endaligan heildarskurð fyrri alla Havnina, men hevur millum annað í teimum uppskotum, sum hava fingið heiðursløn og sum eru keypt, viljað víst á týðningin av heildarsjónarmiðinum í sambandi við komandi býarskipan.

At enda vil dómsnevndin leggja dent á, at um so er, at uppskotið skal verða fram, krevur hetta eina samskipan av øllum góðum politiskum, figgarligum og tekniskum stovnum.

Sum longu er sagt, heldur dómsnevndin, at uppskotið, sum hevur fingið 1. heiðursløn er sera virðismikið. Dómsnevndin heldur tí, at hann, ið hevur

um nýggjar nýtsumuleikar. Eitt, ið ger hesa ætlan serstakliga virðismikla, er hvussu væl, ið nýggi virksemin eru atlagad og á náttúrligan og gagnligan hátt gerast partur í tí núverandi umhvørvi og samstundis gera tað sterkari. Tann nýbygging, ið verður uppskotið, er hesum fullt samberilig.

Uppskotssetarin heldur, at gamli býarparturin skal bert vera fyrri gangandi fólk og leggur ein gonguveg av Vaglinum út eftir Reyni og út í Tinganes. Tann litla bilferðsla, ið verður á staðnum, verður ikki hildin at krevja fullan skilnað millum gangandi og koyrandi, og tí verður skotið upp, at bilkoyring verður eftir einvegis ringbreyt av Bryggjubakka til suðurendan á Gongini. Út frá henni verður atkoyrsla eftir blindgøtum, ið gevur líkindi til spjading av bilstøðiseindum og stuttan veg til sethús o.fl.

Dómsnevndin hevur tí tað skoðan, at henda ætlan gevur eitt tillag til, at gamla umhvørv ið við góðum høpi kann liva framvegis — samtíðis sum skynsom og tíðarhóskandi bygging kann verða gjørd.

Í heild síni gevur uppskotið

leypandi bygging, serstakliga tá hovundurin á so frálíkan hátt kemur dáminum í umhvørvinum á mót ið hinum inniligari (øintimaru) hugleiðingunum, sum eyðsæð er av teim sýndu dýpdartekningunum.

Uppskot nr. 43, veitt 3. heiðursløn 10.000 kr.

Dómsnevndin hevur veitt hesum uppskotið heiðursløn, tí at tað gjølla tekur til víðgerðar týðandi tættir, í býarætlan yvirhøvur. Soleiðis eru gjørd greinargóð uppskot til javningar og nýgerðar í sambandi við ferðslu lagði í Havn og framvokstur tess í miðbýnum.

Ætlanin gevur uppskot til umbóttingar av ferðslusambandi num millum eystur- og vesturbýin og til eitt ferðslusamband millum gamla býarpartin og eitt «miðband», ið rokkur av Vaglinum niðan í víðurlundini. Í beinleiðis sambandi við gamla býarpartin verður víst á óki til ráðhús, stórar handlar, skrivstovur o. a. Vaglið verður friðað fyrri bilferðslu.

Men uppskotið krevur, at jarðgongd verður lógð undir Tinganes, eins og rátt verður til ógvusligan útbygging á portum av Tinganeshelluni.

Tó at nevndin víðurkennir ta regluføstu víðgerð, ið uppskotið gevur teim nevndu málum, ivast hon kortini nógvi, at tað er rætt at leggja eitt vegalag, ið eftir øllum líkindum fer at draga til sín óviðkomandi ferðslu, og sum fer at broyta eyðkennið hjá gamla býarpartinum.

Eisini heldur nevndin, at tær sýndu byggingarnar — og øll víðgerðin av gamla býarpartinum — er í minna lagi sannførandi frá bygglistar sjónarmiði.

Uppskot nr. 1, veitt 4. heiðursløn 7.500 kr.

Uppskotssetarin hevur sýnt skíning fyrri hinum serstaka umhvørvisdæmi og gevur varligar leiðbeiningar til ferðsluskiftingar og nýbyggingar.

Hann hevur á lofti forvitnisligar hugleiðingar um tað ósjálv radda («spontana») útbyggingar lag, sum í dag er eyðkent fyrri ókið, og sum eisini eigur at verða havt til fyrirmyndar fyrri komandi gongdina.

Tær heldur enn ikki yvirvaksnu savnbyggingar við hotel Hafnia bjóðandi hóskað loysn fyrri felagslivi í góðum sambandi við miðbýin.

Dómsnevndin er tó í iva um tað sýnda lyftu-bilastøði (elevatorkparkering) eins og um uppskotið um at leggja gonguvegirnar við stoyptum hellum.

Saknur er eisini í einari meira útgreindari lýsing av virk semiskiftiginingi, og tær sýndu húsaframsíðurnar eru ikki gott dømi um tað víðkvæmi, ið uppskotið annars ber vitni um.

Uppskot nr. 19, veitt 4. heiðursløn 7.500 kr.

Eftir gjølliga meting av umhvørvinum eins og tað er, kemur uppskotssetarin til tað úrslit, (Framhald á 3. síðu)

Ummæli hjá dómsnevndini um heiðursløn og keypt uppskot

Uppskot nr. 42 veitt 1. heiðursløn kr. 30.000

Dómsnevndin tykist, at hetta uppskot er eitt frálíka væl avrikað og vakurt verk, og hon metir tað at vera hitt fyndugasta av teim innsendu tillogunum.

Lendið fram við vágunum og Áarvegnum er ætlað til vinnuliv og skrivstovur, fram við høvuðsgonguvegnum harumframt til smáar verkstaðir og solubúðir, í miðjum býarpartinum til sethús, í sjálvum Tinganesi til landsfyrstítingina við ráðarúmi til viðkanar norðureftir.

Dómsnevndin heldur, at henda ætlan gevur góðar møguleikar til umhugsada endurnýggjan har á staðnum, um somu tíð sum týðandi krøv um varsemi í sniði og lutfóllum hava verið hildin til lítar.

Uppskotssetarin hevur í lýsing síni greiddliga og sannførandi gjørt grein fyrri tí serstaka dámi, ið Tinganes hevur í dag, og gevur sera útgreind uppskot

møguleika fyrri virksemin og trívna í gomlu Havnini.

Uppskot nr. 6, veitt 2. heiðursløn kr. 15.000

Uppskotssetarin leggur fyrri við greitt at lýsa út í æsir nýtsum av okinum. Saman við hesum verður gjørd ein greining av ferðsluviðurskiftinum og niðurlogan er eitt greiniligt uppskot um ferðsluskifting. Í hesum sambandi visir uppskotið á forvitnisligar loysnir, eitt nú við at binda Tinganes og miðbýin saman við gøtu eftir bryggjuni fram við Vestaru Vág niðan í Tórsgøtu. Dómsnevndin ivast kortini í, um tað ber til at fremja hesa loysn í gerð, tað hugsad verður um tey truplu lendisviðurskiftini.

Nevndin er ikki á einum máli við hovundin, tá hann skjýtur upp at flyta landsstýrisskrivstovurnar burtur úr Tinganesi og nýta húsinu til savnhús.

Uppskotið ber tó vitni um eina innlív, sum á vakran hátt hevur fyrilit fyrri tí gamla umhvørvinum samtíðis sum sýnt verður á líkindi fyrri skynsamari nýbygging. Nevndin hevur serliga givið gætar eftir tí ásynliga stað, sum lógtingshúsin eru sett á, og teirri skylandi byggingini við hotel Hafnia.

Framsíðutekningin móti Vestaravág sýnir tó óneyðuga á-